

ΠΟΤΕ
ΠΛΙΟ
ΠΡΩ...

**ΜΑΝΟΣ
ΚΟΜΤΟΛΕΩΝ**

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας,
εφόσον η υπογραφή προβλέπεται από τη σύμβαση

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη λογοτεχνία

Σειρά: Σύγχρονη λογοτεχνία για νέους

Μάνος Κοντολέων, *Ποτέ πιο πριν...*

Υπεύθυνη έκδοσης: Υδόνη Καρύδη

Επιμέλεια-διορθώσεις: Αντωνία Γουναροπούλου

Σελιδοποίηση: Αλέξιος Δ. Μάστορης

Copyright © Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη) και Μάνος Κοντολέων, 2022

Η εικόνα του εξωφύλλου παραχωρήθηκε από τον αρχικό δικαιούχο

στη Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη), 2022

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Απρίλιος 2023

ΚΕΤ Ε406 ΚΕΠ 88/23 ISBN 978-618-07-0397-9

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665 – ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),

570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15 – ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

ΠΟΤΕ
ΠΛΙΟ
ΠΡΩ...

**ΜΑΝΟΣ
ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ**

Η ιστορία στηρίζεται σε πραγματικά περιστατικά, αλλά όλη η πλοκή και οι χαρακτήρες είναι προϊόντα μυθοπλασίας· κάθε ομοιότητα με αληθινά πρόσωπα είναι εντελώς τυχαία.

Α΄ ΜΕΡΟΣ

Ανίκα

1

ΑΛΛΑ ΕΙΧΕ ΑΡΧΙΣΕΙ ΝΑ ΝΥΧΤΩΝΕΙ ΝΩΡΙΣ. Ολοένα και πιο μεγάλη γινότανε η νύχτα· συρρικωνότανε η έτσι κι αλλιώς πάντα μικρή σ' αυτόν τον τόπο μέρα.

Ο καιρός αγρίευε. Στον μήνα απάνω θα πέφτανε και τα πρώτα χιόνια.

«Και μετά όλα παγωμένα...» αναστέναξε η Ντόνα Νεράν και για μια ακόμα φορά αναλογίστηκε πως εδώ και κοντά δέκα χρόνια ο αδερφός της, η κόρη του κι εκείνη –οι τρεις τους πλέον– ολοένα και πιο βόρεια τραβούσανε, λες και τους είχε μαγνητίσει εκείνο το αλλόκοτα όμορφο, θαυμαστό, μαγικό φως που ίδια με πολύχρωμες, αστραφτερές κλωστές ερχότανε κάποιες νύχτες να θυμίσει πως μπορεί ακόμα να υπάρχουν όνειρα. Μα και εφιάλτες...

Οι τρεις τους, πλέον! Κάποτε ήταν μαζί τους και η νύφη της, η Μόνα... Μα κάποτε... Όχι πια!

«Για τους άλλους, πάντως, τα όνειρα. Για μας...» μονολόγησε η Ντόνα Νεράν και πάλι θα αναστέναζε, καθώς ποτέ δε θα κατάφερνε –ίσως και να μην το 'θελε– να ξεφύγει από μνήμες που τις φώτιζε η εκθαμβωτικά ανήλεη λάμψη του ήλιου της πατρίδας τους.

Μα τελικά επέστρεψε στα γκρίζα ξέφτια που σκορπούσε το

ημίφως του βιαστικού δειλινού στην κουζίνα της και ξαφνιάστηκε καθώς είδε την ανιψιά της, εκεί κοντά στην εξώπορτα, να φορά τη μάλλινη ζακέτα και τον πλεχτό μπερέ της.

«Βγαίνεις; Πού πας τέτοια ώρα;»

Η Ανίκα έσκυψε για να δέσει το κορδόνι της μπότας της – περιπτή κίνηση· κανένα κορδόνι δεν είχε λυθεί, μα είχε την ελπίδα πως έτσι ίσως και να έκρυβε το κοκκίνισμα στα μάγουλά της.

«Η Ντάφνη... Ξέρεις, η κοπέλα που μένει λίγο πιο κάτω και θα είμαστε στην ίδια τάξη... Αυτήν που δυο φορές έτυχε να τη συναντήσω... Θυμάσαι, έτσι; Να... Λέει να δοκιμάσει τη νέα της φωτογραφική μηχανή και μου ζήτησε να πάω μαζί της... Μέχρι τη λίμνη... Θέλει να τραβήξει μερικές φωτογραφίες προτού παύσουν τα νερά της... Μου είπε...»

Με προσπάθεια να κρύψει την ταραχή της εξήγησε η Ανίκα και είχε την ελπίδα πως η αρκετά μακριά και φαρδιά ζακέτα θα έκρυβε το καινούριο της πουλόβερ, αυτό που η Ντόνα Νεράν της είχε πλέξει – «Για να το φορέσεις μεθαύριο που θα πας στο νέο σου σχολειό... Να δείξεις στους καθηγητές σου τα σχέδια του τόπου μας...»

Ένα πουλόβερ με έντονα χρώματα και μια απροσδιόριστη φιγούρα – κάτι που έφερνε στον νου πολύχρωμη νυχτερίδα ή άγριο έντομο με βαριά φτερά.

Μα η Ανίκα δεν ήταν καθόλου σίγουρη για την εντύπωση που θα έκανε στους συμμαθητές της τούτο το πλεχτό... Κι έτσι κι αλλιώς δεν της άρεσε να γίνεται το κέντρο της προσοχής των άλλων... Την τρόμαζε – εδώ και χρόνια την τρόμαζε κάτι τέτοιο. Έτσι της είχαν κι άλλωστε μάθει – να προσπαθεί να μένει αόρατη· να την τρομάζουν οι άλλοι.

Κι όμως, αυτό το πουλόβερ είχε διαλέξει να φορέσει για τη

σημερινή της έξοδο... Την κρυφή... Την πιθανόν... Τη σίγουρα απαγορευμένη.

Ναι, αυτό το πουλόβερ είχε διαλέξει, καθώς ήταν και το μόνο ρούχο της που δεν είχε ακόμα ποτιστεί από τις μυρωδιές των καρυκευμάτων που σπάταλα έριχνε στις κατσαρόλες της η Ντόνα Νεράν – «Οι μυρωδιές του τόπου μας το κάρι, ο κουρκουμάς και το κάρδαμο», η Ντόνα Νεράν δεν έχανε την ευκαιρία να φανερώνει στην ανιψιά της τα μυστικά των φαγητών της πατρίδας τους. «Μυρωδιές και γεύσεις που αρέσουν και στον πατέρα σου... Θα αρέσουν και στον δικό σου άντρα... Όταν... Κάποτε...» Η Ντόνα Νεράν δίσταζε λες και δεν επέτρεπε στον εαυτό της περισσότερα να πει για τέτοια θέματα. «Κάποτε... Όταν... Τέλος πάντων...» βιαζότανε να ολοκληρώσει ότι είχε παρασυρθεί να ξεκινήσει.

Μα κι η Ανίκα δεν τολμούσε να φανερώσει την ντροπή που αισθανότανε όταν στο σχολείο αρκετά παιδιά, ίσως και τα περισσότερα, αποφεύγανε να κάθονται κοντά της.

Εκείνα είχαν όλα τους ξανθά μαλλιά και ανοιχτόχρωμα μάτια και από τους πόρους του δέρματός τους έβγαιναν οσμές που φέρνανε στον νου πεδιάδες ή καταπράσινα δάση της Δύσης.

Το δικό της το δέρμα...

«Έχει τις αποχρώσεις καμένης ζάχαρης...» – έτσι της είχε πει τον προηγούμενο χειμώνα το κορίτσι του διπλανού θρανίου κι αμέσως μετά είχε προσθέσει: «Μα η μυρωδιά σου!... Βαριά μυρωδιά! Τι σόι αφρόλουτρο χρησιμοποιείς;... Ή μήπως...» Είχε αφήσει ατέλειωτη τη φράση της κι είχε γελάσει και μαζί της γελάσανε και κάποια ακόμα κορίτσια, ενώ ένα αγόρι, από την άλλη μεριά της αίθουσας, είχε ανοιγοκλείσει τα ρουθούνια του και κάτι είχε σκύψει και ψιθυρίσει σε φίλο του και οι δυο μαζί είχαν στη συνέχεια χαμογελάσει... Μπορεί όμως να σάλισαν τα χείλη τους.

Δεν ήξερε τι να υποθέσει η Ανίκα. Δεν ήθελε μήτε να εξηγήσει. Απλώς ντρεπότανε.

Ήταν –αυτό είχε αποφασίσει– τόσο η ίδια όσο και οι υπόλοιποι δυο της οικογένειάς της άτομα που το χρώμα και όλα τους τα χαρακτηριστικά ξαφνιάζανε τους άλλους. Τόσο βόρεια δεν έφταναν μετανάστες από τις χώρες του Νότου. Κι αν έφταναν ήταν κάποιοι άντρες που κάνανε τις βαριές δουλειές, είτε στα μεγάλα αλιευτικά είτε στα εργοτάξια που καθαρίζανε τους δρόμους από τα χιόνια.

Άλλοι άνθρωποι, λοιπόν, κι οι δικοί της κι εκείνη – άλλο χρώμα επιδερμίδας, ματιών και μαλλιών. Άλλα ρούχα. Άλλα τα φαγητά που προτιμούσαν.

Μα πάντα τα σπίτια που μένανε ήταν μικρά –το πολύ δυο δωμάτια– και οι οσμές των φαγητών της πατρίδας ποτίζανε τοίχους, έπιπλα και ρούχα.

Προς το παρόν το νέο πουλόβερ δεν είχε ποτιστεί με καμιά μνήμη μακρινής πατρίδας. Είχε μόνο έντονα χρώματα και ένα σχέδιο που θα μπορούσε να εντυπωσιάσει.

Γ' αυτό και τούτο το ρούχο η Ανίκα είχε για σήμερα διαλέξει να φορέσει. Στα κρυφά όμως... Όπως και τα άλλα που σχεδιάζει! Κάτι σαν μια πρώτη, όσο και αβέβαιη, σχεδόν αναίτια μα και απροσδιόριστη επανάσταση· μια αποδέσμευση... Από τι;... Από ποιον;

Η Ντόνα Νεράν γύρισε το κεφάλι, ακούμπησε τα χέρια της στο ξύλινο τραπέζι. Κοίταξε έξω από το παράθυρο.

«Μα νυχτώνει... Τι σόι φωτογραφίες μπορεί κανείς να βγάλει; Περίεργα τα γούστα τούτης της νέας φιλενάδας σου» είπε και δεν έκρυψε την απορία, μα και την ανησυχία της.

«Θα δοκιμάσει ένα καινούριο φιλμ... Ευαίσθητο... Ξέρεις, μου είπε πως έχει πάθος με τις φωτογραφίες... Θέλει να γίνει

φωτορεπόρτερ...» Η Ανίκα μιλούσε δίχως διακοπή και συνέχιζε να υποκρίνεται πως δένει το κορδόνι – τώρα της μπότας του άλλου της ποδιού.

Η Ντόνα Νεράν κούνησε το κεφάλι.

«Μην αργήσεις... Ακόμα δεν ξέρουμε τα χούγια αυτών που κατοικούνε εδώ πέρα...» μόρφασε. «Φτιάχνω τη σούπα που αρέσει σε σένα και στον αδερφό μου... Του ζήτησα να φέρει και κόκκινο πιπέρι... Απότομα πιάσανε οι παγωνιές...»

Η Ανίκα κοντοστάθηκε στην εξώπορτα.

«Μέχρι τις εννιά θα γυρίσω» είπε βιαστικά. Κάπως δειλά.

«Μέχρι τότε στη λίμνη θα είσαστε;»

«Όχι, καλέ Ντόνα Νεράν... Μετά θα πάμε από το σπίτι της Ντάφνη. Θα δούμε τις φωτογραφίες στην οθόνη του υπολογιστή της... Η Ντάφνη έχει δικό της υπολογιστή... Και θέλει να διαλέξουμε μαζί αυτές που θα στείλει σε έναν διαγωνισμό...» Η τελευταία φράση της Ανίκα ακούστηκε μαζί με τον ήχο της εξώπορτας που έκλεινε.

Η Ντόνα Νεράν, με τον ελαφρώς ασταθή βηματισμό της από τη διαφορά μήκους που είχαν τα δυο της πόδια –ένα κουσούρι που μ' αυτό είχε γεννηθεί– πλησίασε τον πάγκο του νεροχύτη και κοίταξε και πάλι έξω από το παράθυρο της κουζίνας της. Η υγρασία των χόρτων του κήπου γινότανε αχνό σύννεφο που λες κι ανέβαινε και πάσχιζε να ενωθεί με τις σκιές του απόβραδου.

Ανάσες παγωνιάς θα κυκλώνανε ήδη τα πόδια της ανιψιάς της καθώς θα είχε βγει στον δρόμο.

«Αναθεματισμένος κι αυτός ο τόπος... Όπως όλοι τους!» μουρμούρισε η Ντόνα Νεράν.

Ο ατμός από την κατσαρόλα που βράζανε τα ψάρια με τα διάφορα χορταρικά πήρε να θολώνει το τζάμι.

Η Ντόνα Νεράν προτίμησε να μείνει μέσα στις ανταύγειες που έστελνε η φλόγα του υγραερίου από την εστία της κουζίνας.

Καλύτερα έτσι...

Άλλωστε είχε μάθει να έχει συντροφιά τις μνήμες που αφηγούνταν σκληρές ιστορίες και να τις ναρκώνει με γαλάζιες αναλαμπές και μυρωδιές φαγητών του νόστου.

Η Ανίκα ζει μαζί με τον πατέρα της και τη θεία της πάνω από δεκαπέντε χρόνια σε μια χώρα του Βορρά.
Η ίδια, όπως βέβαια και οι δικοί της, έχει γεννηθεί σε μακρινή χώρα της Ανατολής, αλλά ένα τραγικό γεγονός, που συνέβη όταν η Ανίκα ήταν ακόμα δύο χρονών, ανάγκασε όλη την οικογένεια να μεταναστεύσει και να μετακομίσει διαρκώς ολοένα πιο βόρεια. Η Ανίκα καταπιέζεται από τα αυστηρά ήθη της πατρίδας της, τα οποία οι δικοί της θέλουν να της επιβάλουν.
Είναι στην εφηβεία, αναζητά τρόπους να εκπληρώσει τα προσωπικά της όνειρα, ο έρωτας μπαίνει στη ζωή της. . . Κι ενώ η Ανίκα προσπαθεί να βρει τον δικό της βηματισμό, το παλιό οικογενειακό μυστικό έρχεται να υπενθυμίσει πως, σε κάποιες περιοχές της γης, η ελεύθερη έκφραση των συναισθημάτων είναι κάτι απαγορευμένο.

Μια ιστορία για τις ατομικές ελευθερίες και την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών.

ISBN 978-618-07-0397-9

9 786180 703979 >

Βοηθ. κωδ. μπκ/σς 14397

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ
www.patakis.gr